

Brüsszel, 2022. november 25.
(OR. en)

15222/22

LIMITE

JUSTCIV 162
FREMP 249
AUDIO 124
JAI 1551
CODEC 1836

Intézményközi referenciaszám:
2022/0117(COD)

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	15159/22
Tárgy:	Javaslat – Irányelv a közéletben részt vevő személyeknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel) szembeni védelméről – Irányadó vita

I. AZ AKTUÁLIS HELYZET

1. A Bizottság 2022. április 27-én elfogadta a közéletben részt vevő személyeknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel) szembeni védelméről szóló irányelvjavaslatot¹, valamint az azt kiegészítő, a közéletben részt vevő újságíróknak és emberijog-védőknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel) szembeni védelméről szóló ajánlást².

¹ 8529/22 + ADD1.

² C(2022) 2428 final.

2. Az irányelvjavaslat egyike az európai demokráciáról szóló cselekvési tervben³ foglalt kezdeményezéseknek, amelyek célja a médiaszabadság és a médiapluralizmus megerősítése. A javasolt jogszabály – amelynek jogalapja az EUMSZ 81. cikke (2) bekezdésének f) pontja – megfelelő jogi eszközöket biztosít az emberijog-védők és más, a nyilvános vitákban aktívan részt vevő személyek számára ahhoz, hogy megvédjék magukat a megfélemlítésükre és elhallgattatásukra irányuló perekkel szemben. Az irányelv célja, hogy eljárási biztosítékokat nyújtson a határokon átnyúló vonatkozásokkal bíró polgári eljárásokban.
3. Az Európai Parlamentben a javaslatért felelős bizottság a Jogi Bizottság (JURI), míg a véleményt nyilvánító bizottság az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság (LIBE). A javaslat előadója Tiemo Wölken.
4. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2022. október 26-án nyilvánított véleményt⁴ a javaslatról.
5. A Tanácsban a javaslat vizsgálatát a polgári jogi munkacsoport (a továbbiakban: a stratégiai perekkel foglalkozó munkacsoport) végzi. A stratégiai perekkel foglalkozó munkacsoport 2022. május 13-i ülésén a Bizottság előterjesztette a stratégiai perek elleni irányelvjavaslatot, az azt kísérő szolgálati munkadokumentumot és a stratégiai perek elleni ajánlást.
6. A javaslat cikkenkénti vizsgálata a francia elnökség alatt kezdődött, majd a cseh elnökség alatt, a munkacsoport 2022. július 25-i ülésén folytatódott. Az I. és a II. fejezet kompromisszumos szövege kidolgozásának megkönnyítése céljából a Bizottság informális dokumentumot adott ki, amely további pontosításokat és magyarázatokat tartalmazott az elnökség által feltárt konkrét kérdésekkel kapcsolatban, és amelyet a munkacsoport 2022. szeptember 9-i ülésén terjesztettek elő.

³ COM(2020) 790 final.

⁴ SOC/734-EESC-2022.

7. A stratégiai perekkel foglalkozó munkacsoport 2022. október 10-i ülésén az elnökség – a Bizottsággal szoros együttműködésben – előterjesztette az I. és a II. fejezet (Általános rendelkezések, illetve Az eljárási biztosítékokra vonatkozó közös szabályok) módosított szövegét. A kompromisszumos szöveget ezt követően két további munkacsoporti ülésen is megvitatták, és annak két módosított változata jött létre.
8. Az első négy fejezet rendelkezései közötti szoros összefüggésekre tekintettel az elnökség folytatta a tárgyalásokat a III. és a IV. fejezetre irányulóan (A nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárások korai szakaszban történő megszüntetése és A visszaélésszerű bírósági eljárások ellen igénybe vehető jogorvoslati lehetőségek). Az elnökség informális dokumentumot adott ki, amely a kompromisszumos szövegre vonatkozó tagállami szövegezési javaslatok alapjául szolgál. A stratégiai perekkel foglalkozó munkacsoport november 22-i ülésén az elnökség előterjesztette a III. és IV. fejezetre vonatkozó első kompromisszumos javaslatát.
9. Bár a tagállami vélemények figyelembevétele érdekében munkacsoporti szinten további megbeszélésekre van szükség, a munkacsoportnak az e kérdéssel kapcsolatban eddig tartott nyolc ülésén számos lényeges és technikai kérdésben jelentős előrelépés történt.
10. Először is a kompromisszumos szöveg annak biztosítására törekszik, hogy az irányelv célja – azaz a határokon átnyúló vonatkozással bíró helyzetekben a polgári eljárások megkönnyítése az újságíróknak, az emberijog-védőknek és másoknak a stratégiai perekkel szembeni védelme érdekében – jobban tükröződjön a javaslat rendelkezéseiben, és ne vezessen visszaéléshez abban az esetben, ha a felperesnek jogos követelése van. E célból a kompromisszumos szöveg tovább pontosítja a nyilvánvalóan megalapozatlan kérelmek, illetve a visszaélésszerű bírósági eljárások fogalmát, valamint azt, hogy az eljárási biztosítékokat, amelyekben az alperes részesülhet, a Charta 47. cikkében foglalt, hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való joggal összhangban kell alkalmazni. A szöveg emellett az irányelv személyi hatályát is jobban meghatározza azáltal, hogy a preambulumbekzdésekben további magyarázatokkal és példákkal szolgál az újságírók, az emberijog-védők és egyéb személyek fogalmát illetően, valamint azon, közéleti részvétellel járó tevékenységekkel kapcsolatban, amelyekben e személyek részt vehetnek. A kompromisszumos szöveg rámutat arra, hogy az irányelv szerinti intézkedésekkel való visszaélésekkel szemben úgy lehet megfelelő védelmet elérni, hogy a nemzeti bíróságok elegendő mérlegelési jogkört kapnak, amikor az egyes konkrét esetekben az ilyen intézkedések alkalmazásáról határoznak.

11. Másodszor, a tagállamok aggodalmukat fejezték ki az irányelvnek a nemzeti eljárásjogra, különösen a büntetőeljárásokra gyakorolt hatásával kapcsolatban. A kompromisszumos szövegben az elnökség egyértelművé tette, hogy az irányelv – az EUMSZ 81. cikke (2) bekezdésének f) pontjával összhangban – nem állapít meg a büntetőeljárásra vonatkozó szabályokat.
12. Végezetül egyes tagállamok aggodalmukat fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy a határokon átnyúló vonatkozású ügyeknek a bizottsági javaslat 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő meghatározása e fogalom tág értelmezéséhez vezethet. Az elnökség ezért négy alternatív szövegezési lehetőséget javasolt a határokon átnyúló vonatkozású ügyek tekintetében. Tekintettel arra, hogy ebben a szakaszban, szakértői szinten a tagállamok körében a fenti szövegezési lehetőségek egyike sem tett szert széles körű támogatottságra, a határokon átnyúló vonatkozások kérdése továbbra is a munkacsoport figyelmének középpontjában áll.

II. JAVASOLT SZAKPOLITIKAI MEGKÖZELÍTÉSEK

13. Bár a tagállamok széles körben támogatták az irányelv azon célját, hogy a közéletben részt vevő személyek véleménynyilvánítási és médiaszabadságának védelme érdekében megkönnyítse a polgári eljárásokat, kiemelték, hogy biztosítani kell, hogy a stratégiai perek elleni intézkedések ne akadályozzák a jogos követelések bíróság előtti érvényesítését, mivel ez sértené a felperes igazságszolgáltatáshoz való jogát.
14. Először is a tagállamok kijelentették, hogy az irányelvben előírt eljárási biztosítékoknak gondosan céloztnak kell lenniük, továbbá összhangban kell állniuk a tisztességes eljáráshoz való joggal annak érdekében, hogy ki lehessen küszöbölni az azon alperesek általi visszaélések kockázatát, akiknek a védelmét az irányelv célozza. Másodszor, az irányelv szövegében ki kell emelni, hogy a bíróságoknak megfelelően ki kell vizsgálniuk az adott ügyet, mielőtt a kérelmet nyilvánvalóan megalapozatlanként elutasítanák, vagy biztosítanák a javaslatban a visszaélésszerű bírósági eljárás esetére előírt jogorvoslatok valamelyikét. A tagállamok rámutattak arra, hogy azok számára, akik szándékosan, kizárólag valamely személy jó hírnevének megsértése céljából terjesztenek dezinformációt, az irányelv alapján nem szabad védelmet biztosítani.

15. A tagállamok általánosságban üdvözölték, hogy az elnökség javított a javaslat szövegén, és hogy a szóban forgó alapvető jogok védelme tekintetében immár kiegyensúlyozottabb megközelítés érvényesül. Mindazonáltal néhány tagállam hangsúlyozta a hatékony jogorvoslathoz való jog fontosságát, és megismételte, hogy az irányelvben javasolt intézkedésekkel nem szabad visszaélni a jogos követeléseket érvényesítő felperesek kárára.
16. Szem előtt tartva azt az elvet, hogy „mindaddig semmiről nincs megállapodás, amíg mindenről megállapodás nem született”, az elnökség úgy véli, hogy a politikai szintű megbeszélések elő fogják segíteni az irányelvvel kapcsolatos jövőbeli munkát.

Kérdés:

Figyelemmel a szakértői szinten elért eredményekre, felkérjük a minisztereket, hogy fejtsék ki véleményüket azzal kapcsolatban, hogy az irányelv írjon-e elő megfelelő biztosítékokat a közéleti részvétel, valamint a médiaszabadság és a médiapluralizmus akadályozása, korlátozása vagy szankcionálása céljával indított polgári eljárásokkal való visszaélés ellen, egyúttal pedig biztosítsa az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés jogának fenntartását.